

2020-03-16
S2020/01558/FS
S2020/01594/FS (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om att på nationell nivå säkra tillgången på skyddsutrustning och fördela skyddsutrustning och annat material till följd av spridningen av covid-19

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att säkerställa tillgången till skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av covid-19, på nationell nivå svara för fördelningen respektive, vid behov, omfördelning mellan huvudmännen samt, så långt det är möjligt, ta initiativ till att skyndsamt få igång en produktion av material inom Sverige.

I uppdraget ingår att:

- kontinuerligt inventera behoven av och tillgången till skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial som behövs i regioner och kommuner till följd av spridningen av covid-19,
- genomföra eller, om möjligt, samordna inköp av skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial utifrån de behov som identifierats av regioner och kommuner,
- förbereda och vid behov fatta beslut om omfördelning mellan regioner och kommuner av befintlig materiel,
- förbereda och vid behov fatta beslut om fördelning mellan regioner och kommuner av tillkommande material,
- se över och främja förutsättningarna att skyndsamt få igång en produktion av material inom Sverige för att på kort och lång sikt säkra en tillräcklig produktionskapacitet,
- undersöka möjligheten att köpa skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial från andra aktörer som använder sådan i sin verksamhet och,

- om det visar sig möjligt, köpa in den skyddsutrustning och annat sjukvårdsmaterial som behövs,
- inhämta kunskap om försörjningskedjor och produktionsteknik från relevanta aktörer, samt
 - ha en dialog med relevanta leverantörer om hur deras produktionskapacitet skyndsamt ska kunna utökas.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bistå Socialstyrelsen vid genomförande av uppdraget. Uppdraget ska genomföras i dialog med Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket. Genomförandet av uppdraget ska ske i nära samarbete med berörda regioner samt med företrädare för kommunerna.

Uppdraget ska gälla så länge det krävs med tanke på spridningen av covid-19 och förutsättningarna för regionerna och kommunerna att på egen hand säkerställa försörjningen av skyddsutrustning och annan sjukvårdsmateriel.

Uppdraget ska löpande redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). En rapport om arbetet lämnas senast den 31 december 2020. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Den svenska krisberedskapens grundprinciper behöver finnas hos många olika aktörer i samhället, både inom offentlig och privat verksamhet. En kris påverkar ofta flera verksamheter och samhällssektorer, vilket gör att förberedelser måste ske både inom en sektor och över sektorsgränser. Detta ställer krav på samverkan och samordning mellan olika aktörer. Arbetet med det svenska samhällets krisberedskap utgår från ansvarsprincipen som innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer. Ansvarsprincipen innebär också att varje aktör ska stödja och samverka med varandra.

Regioner och kommuner är huvudmän för hälso- och sjukvård i Sverige. Regionernas ansvar för att erbjuda hälso- och sjukvård framgår av 8 kap. hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL. Enligt 12 kap. HSL ansvarar kommunerna för att erbjuda hälso- och sjukvård i vissa fall. Kommunerna får även i vissa andra situationer bedriva hälso- och sjukvård.

Regioner ska enligt 7 kap. 2 § HSL planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i behovet av vård hos dem som omfattas av regionens ansvar.

Vid planeringen ska även den hälso- och sjukvård som erbjuds av andra vårdgivare beaktas. Regionen ska också planera sin hälso- och sjukvård så att katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls.

Socialstyrelsen har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:22) om katastrofmedicinsk beredskap. Katastrofmedicinsk beredskap innebär enligt föreskrifterna beredskap att bedriva hälso- och sjukvård i syfte att minimera följderna vid allvarlig händelse. Enligt 4 kap. 1 § i föreskrifterna ska varje region vid allvarlig händelse eller vid risk för sådan händelse ha förmåga att larma och aktivera de funktioner som är nödvändiga, leda och samordna berörda hälso- och sjukvårdsverksamheter, genomföra sjukvårdsinsatser i ett skadeområde, utföra sjuktransporter och på vårdenhet omhänderta drabbade samt samverka med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå. I varje region ska det enligt 5 kap. 3 § i föreskrifterna finnas en regional katastrofmedicinsk beredskapsplan. Vidare framgår av 5 kap. 9 § i föreskrifterna att regionen ska planera så att hälso- och sjukvårdens försörjning av medicinteknisk utrustning, förbrukningsmateriel och läkemedel anpassas till de behov som kan uppstå vid allvarlig händelse. Enligt 7 kap. 1 § i föreskrifterna ska regionen systematiskt följa upp och utvärdera den katastrofmedicinska beredskapen. Detta ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att upprätthålla beredskapen.

Bestämmelser om regionernas och kommunernas ansvar under fredstida kriser och under höjd beredskap återfinns även i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommuner och regioner får enligt 4 kap. 1 § den lagen på begäran lämna hjälp till andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. I lagen finns även bestämmelser om vilken ersättning som den kommun eller region som lämnat hjälpen ska kunna få samt hur denna ersättning ska beräknas och betalas ut.

Socialstyrelsen ska, enligt 9 § 1 förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen, samordna och övervaka planläggningen av den civila hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap. Enligt 8 § förordningen har myndigheten ett samlat ansvar för att expertis utvecklas och upprätthålls samt att kunskap sprids om katastrofmedicin och krisberedskap inom myndighetens verksamhetsområde. Enligt 9 § 3 förordningen ska myndigheten, på regeringens uppdrag, samordna förberedelserna för försörjningen

med läkemedel och sjukvårdsmateriel inför höjd beredskap, för att upprätthålla en katastrofmedicinsk beredskap.

Enligt 9 kap. 6 § smittskyddslagen (2004:168) får regeringen meddela särskilda föreskrifter om smittskyddet enligt denna lag, om det vid en fredstida kris som har betydande inverkan på möjligheterna att upprätthålla ett effektivt smittskydd finns behov av samordnade nationella åtgärder eller ur ett nationellt perspektiv av andra särskilda insatser inom smittskyddet.

Socialstyrelsen arbetar med att stödja hälso- och sjukvårdens huvudmän, det vill säga regionerna och kommunerna, genom att samordna beredskapen inför och vid fredstida kriser. Med anledning av utbrottet av covid-19 genomför myndigheten i samarbete med Folkhälsomyndigheten bland annat inventeringar av regionernas och kommunernas tillgång till nödvändig utrustning, personal och infrastruktur för att identifiera hur en samordning av de nationella insatserna ska ske. Socialstyrelsens aktiviteter med anledning av det pågående utbrottet av covid-19 syftar till att säkerställa att myndigheten utgår från fakta om utvecklingen av utbrottet och om läget i sjukvården för att på så sätt vara väl förberedda om och när beredskapsplanerna behöver aktiveras i händelse av andra händelseutvecklingar än de som i dag anses troliga.

Enligt Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens inventering inom hälso- och sjukvård och smittskydd är just personlig skyddsutrustning en potentiell bristvara.

Regeringen gav den 5 mars 2020 Socialstyrelsen i uppdrag att vidareutveckla befintliga och kommande samordnings- och stödinsatser, t.ex. när det gäller tillgången till diagnostik, vårdplatser och andra former av stöd till regioner och kommuner med anledning av det pågående utbrottet av covid-19. Regeringen gav den 5 mars 2020 även Folkhälsomyndigheten i uppdrag att vidareutveckla befintliga och kommande samordnings- och informationsinsatser samt olika former av stöd till berörda myndigheten och andra aktörer.

Regeringen fattade den 28 februari 2020 beslut om att Sverige ska under-teckna det EU-gemensamma avtalet Joint Procurement Agreement (JPA) om upphandlingar av medicinska produkter mot gränsöverskridande hälso-hot. För närvarande pågår en gemensam upphandling av personlig skyddsutrustning med anledning av det pågående utbrottet av covid-19. De länder

som deltar i en upphandling har en representant i styrgruppen. Socialstyrelsen är Sveriges representant i styrgruppen för denna upphandling.

Den 13 mars 2020 inkom regionerna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län med en gemensam hemställan till regeringen om behovet av nationella beslut för att säkra varuförsörjning i sjukvården. I hemställan konstateras att Folkhälsomyndigheten den 10 mars 2020 höjde risknivån för smittspridning av coronaviruset i Sverige från måttlig till mycket hög nivå samt att WHO dagen efter klassade coronaviruset som en pandemi. I hemställan efterlyses ett nationellt ledarskap som säkerställer att regionerna får de leveranser av skyddsutrustning som krävs, men också ser till att den utrustning som finns används på rätt ställe. De ansvariga myndigheterna Socialstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap måste därför enligt hemställan skyndsamt få ett uppdrag av regeringen att på nationell nivå säkra tillgången på skyddsutrustning och fördelningen av den mellan regionerna samt ta skyndsamt initiativ till att få igång en produktion av material inom Sverige för att långsiktigt säkra kapaciteten.

Regeringen har denna dag med stöd av 9 kap. 6 § smittskyddslagen beslutat förordning om fördelning av sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 som innebär att Socialstyrelsen får, med hänsyn till behovet inom en särskild del av landet eller inom en viss verksamhetsgren inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, besluta att en region eller kommun ska överlämna personlig skyddsutrustning eller provtagningsmaterial till en eller flera andra regioner eller kommuner. Förordningen innebär även att regioner och kommuner på begäran till Socialstyrelsen ska lämna information om den personliga skyddsutrustning och det provtagningsmaterial som respektive region eller kommun har tillgång till.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Erika Nilsson

Kopia till

Statsrådsberedningen SAM

Justitiedepartementet SSK och L4

Finansdepartementet BA och OFA/K

Näringsdepartementet N/EIN och N/MK

Arbetsmarknadsdepartementet ARM

Folkhälsomyndigheten

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Arbetsmiljöverket

Sveriges Kommuner och Regioner

samtliga regioner